

Téma: Svatební zvyky a tradice

Třída: 9.

Časová dotace: 45 min.

Vzdělávací oblast RVP ZV: Člověk a zdraví

Vzdělávací obor: Výchova ke zdraví

Tematický celek: Rodina

Průřezové téma: Osobnostní a sociální výchova,

Mezipředmětové vztahy: s přírodopisem, s občanskou výchovou, s dějepisem

Výchovně vzdělávací cíle: Žák rozumí pojmům sňatek, svatba, manželství. Zná rozdíl mezi civilním a církevním sňatkem. Popíše průběh sňatku a celé svatby. Orientuje se v základních tradicích a zvycích probíhajících na svatbách. Uvědomuje si rozdíly mezi sňatky v různých zemích.

Kompetence komunikativní: Žák se srozumitelně vyjadřuje a umí vést dialog se svými spolužáky i s učitelkou, rozumí textům v učebnici a umí s nimi pracovat, při skupinové práci umí vyjádřit a obhájit svůj názor.

Kompetence sociální a personální: Žák při skupinové práci respektuje pravidla skupinové práce a svými pracovními činnostmi ovlivňuje kvalitu skupinové práce, respektuje spolužáky a snaží se upevňovat dobré vztahy ve třídě.

K řešení problémů – Žák vyhledává informace vhodné k řešení problémů, využívá získané vědomosti a dovednosti, samostatně řeší problémy.

Kompetence občanské – Žák si uvědomuje význam sňatku a manželství pro společnost.

Sociální a personální – Žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, přispívá k diskuzi, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, respektuje názory ostatních.

Kompetence pracovní – Žák reálně posoudí výsledek své práce.

Dovednosti: komunikační, práce s textem

Pomůcky: sešit, psací potřeby

1. Teoretická příprava:

Pojmy opěrné: sňatek, svatba, svatební tradice

Pojmy nové: církevní sňatek, civilní sňatek

Kontrola domácího úkolu:

Žáci měli napsat a podle důležitosti seřadit 5 vlastností, podle kterých by si vybírali partnera. Na domácí úkol navážeme v další části hodiny.

Výklad k doplnění domácího úkolu:

Výklad nebyl nutný, informace měli žáci z minulé hodiny.

Pojmy týkající se sňatku a svatby:

Svatební zvyky a pověry

Svatební koláče

Svatební koláče se pečou několik dnů před svatbou a slouží jako osobní pozvánka pro svatební hosty. Budoucí novomanželé koláče osobně rozdají rodině, přátelům a sousedům. Koláče by měly mít nejméně tři různé náplně.

Snubní prsten

Už od dob Egyptanů byl kruhový tvar prstenu symbolem věčné lásky. Římané obvykle nosili železné prstýnky jako symbol trvalého manželství. Také se říkalo, že v třetím prstu levé ruky je žíla, která vede přímo k srdci. Proto se prsten nosil na prostředníčku jako znamení lásky a zaslíbení se jeden druhému. V některých zemích se prsten nosí na levé ruce a po svatbě se přesune na pravou ruku. Diamant na snubním prstenu se poprvé objevil ve středověké Itálii a díky své tvrdosti se stal znamením trvalé lásky.

Šaty nevěsty

Každá nevěsta by měla mít v den svatby něco nového jako symbol nového začátku, něco starého jako symbol zachování rodinné tradice, něco půjčeného jako symbol toho, že si bude brát k srdci i rady jiných a něco modrého. Modrá znamená věrnost, lásku a dlouhý život. Půjčená věc by měla pocházet od šťastně provdané ženy, protože tak přenesou kousek jejího štěstí i na nevěstu. Půjčené mohou být i svatební šaty. Modrý může být podvazek a modrá se může objevit i v kytici. Starou věcí bývá často rodinný šperk, ale pozor na perly. Perly jako šperk nevěsty přináší slzy. Stejně tak modré nebo fialové svatební šaty symbolizují modřiny. Pokud si nevěsta sama šije šaty, zažívá si cestu ke štěstí. Naopak, pokud švadlena v den svatby dokončí poslední detail na šatech, přinese to nevěstě štěstí. Matka ani sestra nevěsty by neměly mít šaty stejné barvy jako nevěsta.

Zkouška ženicha

Na prahu domu nevěsty je připravený špalek se sekerou a láhev vína. Chopí-li se ženich sekery, je to dobré znamení – bude z něho dobrý hospodář. Chopí-li se láhve vína, bude z něj opilec.

Závoj nevěsty

Závoj nevěsty je symbolem panenství. Slouží také jako ochrana před zlými duchy.

Svatební kytice

Svatební kytici by měla nevěsta spatřit až v den svatby, kdy ji přinese ženich. Na konci svatební hostiny hodí nevěsta kytici za hlavu mezi svatebčany. Která žena či dívka ji chytí, do roka se vdá. Kytici vždy musí někdo chytit, i kdyby to měl být muž nebo vdaná žena. Zajistíte tak štěstí novomanželů

Svatební dort

Svatební dort je symbolem plodnosti. Říká se, že kdo bude mít při krájení dortu ruku nahoře, ten bude mít v manželství navrch. Aby manželství vydrželo, musí nevěsta i ženich ochutnat svatební dort. Ani svatební hosté by neměli dort odmítnout, přineslo by to smůlu jim i snoubencům. Aby neměla nevěsta uplakané děti a nouzi v manželství, nesmí péct ani jinak pomáhat s pečením svatebních koláčů, dortu a cukroví. Které družičce se ukrojený kousek ze svatebního dortu na talířku převrátí, do roka se vdá, anebo zůstane sedm let neprovdána.

Družičky

Družičkami bývala svobodná děvčata přibližně stejného věku jako nevěsta. Šaty družiček bývaly podobné šatům nevěsty, aby zmátly zlé duchy, kteří se od rána neúnavně snaží překazit svatbu

Pověry ve svatební den

Schovaná mince v botě přinese snoubencům bohatství.

Aby láska vydržela, schová si nevěsta do boty ještě čtyřlístek nebo jetel.

Šťastná je ta nevěsta, na kterou svítí slunce.

Čáp na komíně symbolizuje plodnost.

Při odchodu nevěsty z domu by měla dát maminka nevěsty nevěstě drobnou minci do svatební pompadůrky jako symbol bohatství a hojnosti v nové domácnosti.

Rýže

Aby bylo novomanželům dopřáno mnoho potomků a hojnosti, zasypou je svatební hosté při vycházení z kostela či obřadní síně rýží, čočkou, plátky růží, konfetami, oříšky nebo

rozinkami. K zasypávání novomanželů se hodí i svatební hostina. Semínka, která se uchytí nevěstě na šatech, znamenají plodnost, hojnost a štěstí. Čím více semínek, tím lépe.

Svatební špalír

Přátelé novomanželům vytvoří uličku, kterou musí oba projít a přitom se jim v tom snaží všemožně zabránit, ale ne násilně. Symbolikou je společné překonání nesnází.

Zatahování

Ženichovi přátelé po skončení obřadu napnou před východem provaz ozdobený květinami, stuhami, ale i např. vypitými lahvemi a dovolí mu pokračovat v cestě, jen když se ženich „vyplatí“.

Zadání domácího úkolu:

Žáci za domácí úkol napíší: „Co považuji v životě za nejdůležitější?“

2. Rozpracování scénáře hodiny:

Úvod

Seznámení s cílem hodiny – Seznámíme žáky stručně s obsahem hodiny.

Kontrola domácího úkolu - Žáci prezentují své domácí úkoly.

Hlavní část

Motivace: navázání na domácí úkol z minulé hodiny. Žáci si představí, že si na základě vlastností, které u partnera hledají, vybrali partnera a teď s ním plánují svatbu. Proto se musí o svatebních tradicích, zvycích dozvědět. Nezapomene zopakovat práva a povinnosti manželství.

Expozice: Diskuze s žáky na následující témata

- Sňatek – co je potřeba, když se chtějí 2 lidé vzít?
- Jaké typy sňatků existují?
- Jak je to se společným příjmením?
- Jak sňatek a svatba probíhá?
- Jaké jsou svatební tradice a jestli se během historie změnily?
- Měli by se lidé brát kvůli těhotenství? Proč?

Fixace: Hra: Najdi, co k sobě patří. Žáci mají za úkol přiřadit k sobě název tradice nebo zvyklosti a důvod, proč se tyto tradice dodržují nebo co v minulosti měly symbolizovat (viz příloha č. 1)

Závěr

Zopakování probrané látky:

Shrnutí učiva, prezentace názorů ve skupinách.

Zhodnocení hodiny: Poděkujeme za pozornost a rozloučíme se s žáky.

Použité metody: výklad, diskuze, práce s textem.

Použité formy: frontální výuka, skupinová výuka.

Literatura:

Kolektiv autorů. *Občanská výchova 6, Rodinná výchova 6 pro ZŠ a VG UČ.* Plzeň: Fraus, 2003. 144s. ISBN 978-80-7238-886-8

<http://www.krasnasvatba.cz/svatebni-povidani/svatebni-zvyky-a-tradice/>

Příloha č. 1:

Matka ani sestra nevěsty by neměly mít šaty stejné barvy jako nevěsta. Perly jako šperk nevěsty přináší slzy. Stejně tak modré nebo fialové svatební šaty symbolizují modřiny. Každá nevěsta by měla mít v den svatby něco nového jako symbol nového začátku, něco starého jako symbol zachování rodinné tradice, něco půjčeného jako symbol toho, že si bude brát k srdci i rady jiných a něco modrého.

Přátelé novomanželům vytvoří uličku, kterou musí oba projít a přitom se jim v tom snaží všemožně zabránit, ale ne násilně. Symbolikou je společné překonání nesnází.

Je symbolem panenství. Slouží také jako ochrana před zlými duchy

Nevěsta by měla spatřit až v den svatby, kdy ji přinese ženich. Na konci svatební hostiny ji hodí nevěsta za hlavu mezi svatebčany. Která žena či dívka ji chytí, do roka se vdá.

Aby bylo novomanželům dopřáno mnoho potomků a hojnosti, zasypou je svatební hosté při vycházení z kostela či obřadní síně. Semínka, která se uchyťí nevěstě na šatech, znamenají plodnost, hojnost a štěstí. Čím více semínek, tím lépe.

Svobodná děvčata přibližně stejného věku jako nevěsta. Šaty družiček bývaly podobné šatům nevěsty, aby zmátly zlé duchy, kteří se od rána neúnavně snaží překazit svatbu

Symbol plodnosti. Říká se, že kdo bude mít při krájení ruku nahoře, ten bude mít v manželství navrch. Aby manželství vydrželo, musí nevěsta i ženich ochutnat Ani svatební hosté by neměli odmítnout, přineslo by to smůlu jim i snoubencům

Nápověda: Závoj, svatební špalír, svatební kytice, svatební dort, družičky, rýže, nevěstiny šaty